

Aktstycket

Medlemsblad för Folkrörelsernas arkiv i Örebro län

God jul och Gott nytt år!

Engelbrektsgratan 64 i Örebro vintern 1915. Foto ur Sällskapet Gamla Örebros bildsamling.

Styrelse och personal tillönskar alla medlemsorganisationer, anslagsbeviljande myndigheter, arkivkolleger och kontakter i övrigt *En riktig God Jul och Ett Gott Nytt År* med ett stort tack för ett synnerligen gott och positivt samarbete under 1997.

Året har varit synnerligen intensivt och präglats av byggnationen i gamla Post- och Telehuset samt förberedelser till flyttning. Samtidigt har två spännande projekt pågått för fullt. Det ena är brevprojektet, som vi har rapporterat om tidigare i Aktstycket och det andra är ett IT-projekt. Tillströmningen av forskare har också varit inten-

siv, särskilt under hösten då vi också har betjänat de forskare som velat utnyttja Företagsarkivets material. Arkivets personal har gjort sig förtjänt av en lugn jul, men det är nu vi lägger in den verkliga slutspurten!

Det här numret av Aktstycket blir det sista utskicket till våra medlemmar från våra nuvarande lokaler i stadsbiblioteket i Örebro. Här har vi funnits sedan försommaren 1981 och det känns utan tvekan vemodigt att lämna biblioteket med det utmärkta samarbete vi haft under alla år med dess kunniga och trevliga personal. Tack för alla 17 år, kära bibliotekarier!

Aktstycket innehåller en artikel om flyttningen och en om arkivets CD-projekt. Vi redovisar även hur det går med insamlingen *Hjälp oss att bygga det nya arkivet*.

De medlemsorganisationer, som har mer än en hyllmeter arkivhandlingar får med Aktstycket en faktura och ett inbetalningskort på hyllavgiften under 1997. Om fakturan ger anledning till några frågor, ber vi er kontakta *Håkan Henriksson* 019-611 29 00. Obs! Betala inga medlemsavgifter med inbetalningskortet. Medlemsavgiften för 1998 kommer att faktureras under nästa år.

Göran Henrikson

CD-projektet fortsätter

- Järn började i Sverige framställas ur sjö- och myrmalms och sk rödjord redan för omkring 2 500 år sedan. Under 1800-talet svarade Örebro län för omkring 20 procent av den totala järnmalmsproduktionen i Sverige.
- I Örebro fanns det cirka 400 skofabriker under skofabrikerens drygt 80 år. I dag finns det en kvar. 1928 tillverkades 46 procent av de svenska skorna i Örebro län.

Se där några fakta som ingår på den CD-romskiva som jag har arbetat med i år och i synnerhet under sommaren och hösten, kallad "Järn & Skor", och som förhoppningsvis ska vara klar lagom till Folk-rörelsearkivets årsmöte i mars. Tanken bakom projektet är att för skolelever och en kulturhistoriskt intresserad allmänhet presentera länets numera tynande, men en gång så blomstrande järnhantering och skoindustri. Utvecklingsarbetet har finansierats med 80 000 kr från Stiftelsen Framtidens Kultur, för vilken projektet i höst har redovisats i form av en prototyp till CD-skiva.

"Järn & Skor" är ett samarbetsprojekt mellan Folk-rörelsearkivet, Företagsarkivet, Örebro läns museum och Stiftelsen Svenska Skoindustrimuseet i Kumla. Håkan Henriksson är arkivets expert på länets järnhantering sedan tidernas begynnelse och har försett mig med text- och bildmaterial i det ämnet, plus en extra djupdykning i järnhanterings historia i Dalkarlsberg. Estrid Esbjörnson på Läns-museet har levererat material om skotillverkningen i allmänhet och i Örebro i synnerhet, samt uppgifter om de fabriksanställdas arbets- och sociala förhållanden. Monica Modin på Skoindustrimuseet i Kumla har slutligen ansvarat för faktainsamlandet om skons historia, skotillverkning och skomakare i gamla tider, skoindustrins historia och utveckling, dess banbrytare, industrins lokalisering samt underlag till en presentation av företaget Oscaria. Magnus Jerlström har skrivit av de protokoll från Svenska Gruvindustriarbetareförbundets avdelning 33 i Dalkarlsberg, Svenska Skoarbetareförbundets avdelning 11 i Örebro, Örebro skofabriksarbetarens fackförening och Örebro skomakeriarbetarefackförening som samtliga ska ingå i den färdiga produkten.

Presentationen är upplagd så att användaren från programmets huvudmeny har möjlighet att, precis som i ett manuellt lexikon, söka information i alfabetisk ordning, men också använda de båda syste-

matiska ingångarna Järn eller Skor. De systematiska delarna är upplagda efter samma mönster, dvs enligt principen att det ska vara möjligt att studera respektive näringsgrens historia, utforska inventerade företag, läsa om industripionjärerna och få ett par detaljerade exempel, Dalkarlsberg som ett exempel på gruvområdet och Oscaria som representant för skoindustrin.

För att utveckla en sådan här CD-romskiva krävs det en hel uppsättning datorprogramvara, i första hand ett verktyg för multimedieproduktioner, som i vårt fall är Macromedias Director 6.0. Ett grundläggande program är ett ordbehandlingsprogram för att redigera de texter som ingår i presentationen, samt ett program för bildbearbetning för formgivning av bakgrunder, menyer och underlag till animationer.

För att redigera intervjuer och övriga ljudinslag på skivan har krävts ett ljudredigeringsprogram. Eftersom det i CD-romproduktionen också ingår en del rörlig film krävs också ett videoredigeringsprogram.

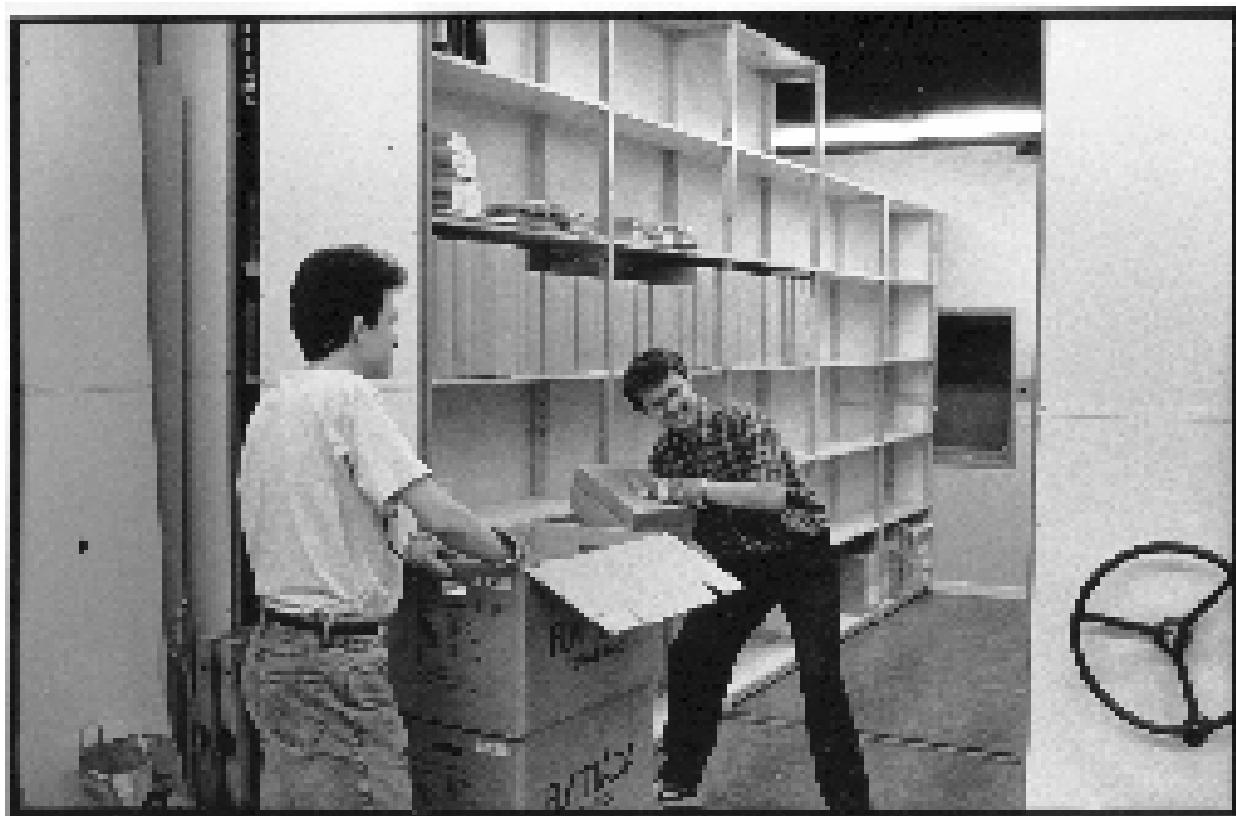
Av de övriga program som har kommit till användning kan nämnas plug-inmoduler för diverse bildeffekter (tex tredimensionella rubriktexter) och ett morfningprogram med vars hjälp man kan skapa animerade bildövergångar, vilket är särskilt lämpat för bilder av typen För och Nu.

På hårdvarusidan har det viktigaste redskapet, förutom en snabb dator, varit en scanner med vars hjälp jag har digitaliserat alla de bilder och de arkivhandlingar som ingår i presentationen. Dessutom har vi kompletterat utrustningen i höst med en CD-brännare.

Fortfarande återstår vitala delar av Skoindustripresentationen att göra, framför allt avsnitten om den egentliga skoproduktionen, dvs hur en sko tillverkas.

När resterande avsnitt är färdigställda kommer den kompletta multimediala och interaktiva CD:n "Järn & Skor" att ge skolungdomar och allmänhet ny kunskap i ny form om två av Örebro läns näringsgrenar.

Bo E I Fransson

*Håkan Henriksson och Magnus Johansson i flyttagen.
Foto: Karl Gunnar Rosander.*

Arkivet flyttar – ArkivCentrum Örebro län uppstår

Under vintern och våren var personal och styrelse upptagna av planeringen av de nya lokalerna. Lokalprogram diskuterades och i samarbete med Talaris och Brinks arkitektbyrå växte det nya arkivet fram på ritbordet. Ritningarna fastställdes i maj månad. I september påbörjades ombyggnaden av de gamla växelrummen till arkiv- och kontorslokaler och när ni läser detta är inflyttningen redan i gång. Den 15 december tillträder vi tillsammans med Örebro läns företagsarkiv de nya lokalerna.

Vad vinner vi då med flyttningen? Det är flera saker som uppnås. För det första kommer vi att få ökad tillväxtkapacitet. Vi kommer att kunna ta emot mer arkivmaterial. Vår hyllkapacitet kommer på sikt att fördubblas. För det andra kommer vi att få en betydligt större forskarsal, där de bägge arkiven kan ta emot den ökande strömmen av forskare. För det tredje kommer vi för första gången att ha en egen undervisnings- och besöksal, där vi kan ta emot studiegrupper och skolklasser och där våra medlemmar kan hyra in sig för medlems- och styrelsemöten. Sist och kanske viktigast, Folkrorelsernas arkiv och Örebro läns företagsarkiv kommer att inleda ett ännu intimare samarbete än tidigare i de gemensamma lokalerna. Arkiven kommer att ha var sitt åtskilda maga-

sin, men i övrigt kommer alla ytor att innehåsa och drivas gemensamt. Reception, forskarsal, utbildningssal, telefonväxel, fax, kopieringsutrustning, e-postadress m m kommer att vara gemensamma. Detta samutnyttjande innebär stora fördelar för besökarna, för arkivföreningarna och för skattebetalarna. Samlokaliseringen innebär, som det heter numera, stora synergieffekter.

De bägge arkivens styrelser har beslutat att de nya lokalerna och samarbetet i dem ska bära namnet *ArkivCentrum Örebro län*. ArkivCentrum är således ingen ny organisation. Folkrorelsernas arkiv kommer alltså att fortsätta att arbeta som tidigare visavi sina medlemsorganisationer.

I september flyttade Företagsarki-

vets Carl-Magnus Lindgren och Magnus Johansson över till våra lokaler inför ombyggnaden. Företagsarkivets arkivmagasin byggdes ju färdigt hösten 1995, medan kontorslokaler blev preliminära i väntan på den gemensamma byggnationen av forskarrum mm.

Den första november påbörjades nedpackningen av allt arkivmaterial. Detta är en omständlig och tidsödande (och tung!) process. I skrivande stund är tre femtedelar nedpackade och under tre lördagar har vi kört över ungefär en tredjedel av själva materialet. Från den 15 december börjar det verkligt intensiva arbetet. Den 16 flyttas kontorsmöblerna med hjälp av en flyttfirma. Allt annat kör vi själva i en förhyrd lastbil. Materialet packas i 2 300 flyttkartonger. De inköptes 1995 av Företagsarkivet för 40000 kr. Nu kan arkivet utnyttja dem. Tala om samordningsvinster.

Växeln flyttar den 16 december och ska förhoppningsvis fungera efter detta. Vi kan alltså nås per telefon! Sedan ska vi försöka komma i ordning så snabbt som möjligt. Det kommer dock att ta tid. Först den 16 februari är vi något så när i ordning och kommer att kunna ta emot besök. Är det något speciellt kan vi naturligtvis hjälpa till dessförinnan. Bara ring oss, så ska vi se vad vi kan göra.

Göran Henrikson

Obs! Ny adress efter 1 januari!

ArkivCentrum Örebro Län

Folkrorelsernas Arkiv i Örebro Län
och Örebro Läns Företagsarkiv
i samarbete

Nikolaigatan 3
702 10 ÖREBRO
Tfn 019-611 29 00 (även texttfn)
Fax 019-611 81 20

E-post:
f.arkivet@orebro.mail.telia.com

Internet:
hem1.passagen.se/farkivet

Flyttinsamlingen rullar på

Vår vädjan till medlemmarna om att hjälpa arkivet med pengar till flytt och inköp av nya hyllor har fått gensvar. Insamlingen har lagts upp efter mottot *Många bäckar små...* Och det har hittills blivit en hel del bäckar. Av våra 450 medlemsorganisationer har redan 70 st hjälpt oss med både stora och små slantar. Den 8 december hade dessa och tre styrelseledamöter tillsammans skänkt arkivet 16 925 kr. Vi riktar ett jättestort och varmt tack till er alla. Vi redovisar insamlingen nedan och hoppas att många fler av de resterande 380 medlemmarna vill skänka oss en slant. Insamlingen kommer att redovisas fortlöpande i Aktstycket. Alla pengar behövs. Ge alltså arkivet en liten julgåva i form av en halv medlemsavgift! Pg är 34 34 76-8.

Inger Martinsson, kassör

50 kr
Adolfsbergs socialdemokratiska kvinnoklubb
Hällefors missionsförsamling
Karlskoga civilförsvarsförening
Kommittén för Risebergs bönehus
Lf 2126 Ny förhoppning av IOGT-NTO
Lf 55 Degerfors av IOGT-NTO
Rastorps missionsförsamling
Smålands gille
Örebro föreläsningförening
Örebro metodistförsamling

75 kr
Askers baptistförsamling
Brickebergskyrkans församling
Karlskoga socialdemokratiska kvinnoklubb

100 kr
EFS missionsförening i Mosshult
Garphyttans frikyrkoförsamling
Grythyttans missionsförsamling
Karlskoga Nobel rotaryklubb
Kvistbro Röda korskrets
Lekebergslagens vänner
Lf 34 P Wieselgren av IOGT-NTO
RIA-Dorkas
Sköllersta Röda korskrets
Socialistiska partiets Örebroavdelning
Statstjänstemannaförbundet. Avd 115. Sekt 18-Län
Stora Mellösa baptistförsamling
Örebro frikyrkoråd

Örebro kristna samarbetsråd
Örebro kristna socialdemokratiska grupp.
Broderskapsgruppen
Östansjö socialdemokratiska förening

150 kr
Garphyttans Folkets husförening
Olaus Petri Röda korskrets
PRO Lekeberg
Svartå Folkets hus
Vintrosa-Tysslinge hembygdsförening
Visir Örebro län
Örebro arbetareföreningup a
Örebro läns motionsidrottsförbund Korpen

200 kr
IK Sturehov
Mellansvenska missionen
SEKO-Trafik. CVklubben
SEKO-Väg & Ban. Värmland-Örebro län
Skjällbergs idrottsklubb
Örebro läns slöjdförening

300 kr
Karlskoga MHF-avdelning
Lf 3 Örebro av IOGT-NTO
Svenska Celiakiföreningen i Örebro län
Örebro första baptistförsamling

350 kr
NBV Örebro län
Pingstförsamlingarnas ungdomsarbete i Örebro
Svenska Kommunalarbetareförbundet. Avd Örebro län

400 kr
Dövas förening i Örebro län
Karlskoga kommunala pensionärsförening. Avd 17

500 kr
Caravan club of Sweden
FS i Närke-Bergslagen
Föreningen Folkets park. Brunnsparken
Konsum Örebro
SEKO Trafik. Järnvägsklubben Hallsberg
SIF-klubben Bofors AB
Svenska Byggnadsarbetareförbundet. Avd 18
Svenska Metallindustriarbetareförbundet. Avd 21
Örebro Folkets husförening u p a
Örebro läns bildningsförbund
Örebro läns hyresgästförening
Örebro läns socialdemokratiska partidistrikt

700 kr
Kristdemokraterna

1 000 kr
Industrifacket. Avd 17 Värmland
PRO Örebro län

Styrelsen

100 kr
Stig Bergström
Helge Hagberg

200 kr
Lars Elestig